

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 9Co/140/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8107201991
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Anna Kovaľová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:8107201991.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anny Kovaľovej a z členov senátu JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Martina Filákovského, v právnej veci žalobcu: T. s.r.o., so sídlom D. X, H., IČO: XX XXX XXX, zastúpeného JUDr. Michalom Feciľakom, advokátom so sídlom v Prešove, Jesenná 8, proti žalovanému: E. H., U. XX, H., IČO: XX XXX XXX, zastúpenému JUDr. Alojzom Naništom, advokátom so sídlom v Prešove, Sládkovičova 8, o náhradu za užívanie nehnuteľnosti s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov, č.k. 12C 18/2007-535 zo dňa 25.11.2014, jednohlasne takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

Návrh na prerušenie konania z a m i e t a.

Návrhy na zmenu účastníka na strane žalobcu z a m i e t a.

Žalobca j e p o v i n n ý nahradiť žalovanému trovy odvolacieho konania vo výške 374,56 Eur na účet právneho zástupcu žalovaného v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvého stupňa“) napadnutým rozsudkom žalobu zamietol. Žalobcovi uložil nahradiť žalovanému trovy konania vo výške 3 487,83 eur na účet právneho zástupcu, v lehote troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Vychádzal zo zistenia, že zmluva o postúpení pohľadávok zo dňa 15.1.2007, od ktorej odvíjal žalobca v tomto konaní svoju aktívnu legitímáciu, nebola podpísaná vtedajším konateľom žalobcu. Súčasne tým istým dňom 15.1.2007 bolo žalovanému doručené oznámenie o postúpení pohľadávky zo strany postupcu.

Ako vyplynulo z vykonaného dokazovania, R. Z. dňa 15.1.2007 len sám podpísal zmluvu o postúpení pohľadávky z toho istého dátumu a v tento deň nebola opatrená, ako vyplynulo zhodne aj z výpovede svedka H. D., podpisom vtedajšieho štatutárneho zástupcu žalobcu. Svedok H. D. uviedol, že túto zmluvu poskytol F. B. a tento mu ju s odstupom času poštou zasielal späť, logicky nie je možné, aby bola uzavretá dňa 15.1.2007, hoci v tento deň už túto skutočnosť oznámil postupca žalovanému (viď podacia pečať). Pochybnosti o hodnovernosti a vôbec o uzatvorení zmluvy so všetkými náležitosťami (vôle a prejavu právneho úkonu) vyplývajú aj porovnaním výsledkov šetrenia cudzineckej polície, ktorej H. D. dňa 30.11.2006 uviedol, že už dlhší čas sa s ním F. B. nekontaktoval a ani nemal v tom čase o ňom žiadne informácie, napriek tomu však dňa 15.1.2007 po predchádzajúcich rokovaníach, ako to uvádzal svedok H. D. na pojednávaní v tejto právnej veci, mala byť uzavretá zmluva o postúpení pohľadávok

po údajnej konzultácii s F. B.. Vzhľadom na tieto zistenia nemožno považovať výpoveď svedka H. D. v tomto konaní za pravdivú.

Podľa názoru súdu prvého stupňa je osoba, ohľadom ktorej postupca oznámil dlžníkovi postúpenie pohľadávky, teda postupník (v tejto právnej veci žalobca), aktívne legitimovaný na vymáhanie pohľadávky voči dlžníkovi, len ak sa skutočne stal majiteľom postupovanej pohľadávky, postupník je súdu povinný predložiť relevantné dôkazy preukazujúce nadobudnutie pohľadávky na základe zmluvy o postúpení pohľadávky. Ako to vyplýva aj z ustanovení § 79 ods. 1, § 120 a § 153 ods. 1 O.s.p., ak postupník tvrdí, že je aktívne vecne legitimovaný na vymáhanie pohľadávky voči dlžníkovi, musí preto nielen tvrdiť, ale o tom predložiť aj relevantné dôkazy (platnú a účinnú zmluvu o postúpení pohľadávky), v opačnom prípade pre neunesenie dôkazného bremena nebude môcť byť v spore úspešný. Na uvedenom podľa názoru súdu nič nemenia ani ustanovenia § 526 ods. 2 OZ, ktoré upravujú mimosúdne vzťahy medzi dlžníkom a postupcom.

Zdôraznil, že nie je potrebné, aby sa dlžník dovoľával absolútnej neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky alebo jej neexistencie, vzhľadom na to, že zákon nepozná ako osobitnú kategóriu neexistujúci právny úkon, princípy vzťahujúce sa na absolútne neplatný právny úkon sa aplikujú aj na neexistujúci právny úkon - absolútna neplatnosť právneho úkonu totiž nastáva ex lege a súd je na ňu povinný prihliadať ex offa bez ohľadu na to, či sa tejto neplatnosti niekto dovoľá. Absolútna neplatnosť je dôsledkom najzávažnejších väd právnych úkonov, ako sú napríklad nedostatok slobodnej vôle, nedostatok vážnej vôle, neurčitosť, nezrozumiteľnosť, nemožnosť splnenia, rozpor obsahu alebo účelu právneho úkonu so zákonom alebo obchádzanie zákona alebo v rozpore s dobrými mravmi nedostatok formy právneho úkonu, ktorú vyžaduje zákon.

V danej právnej veci sa stalo predmetom súdneho konania splnenie dlhu, ohľadom ktorého postupca oznámil dlžníkovi postúpenie pohľadávky. Aktívne vecne legitimovaný na vymáhanie pohľadávky podľa názoru súdu postupník, však môže byť len v prípade, ak zmluva o postúpení pohľadávky existuje, je platná, a na jej základe skutočne došlo k postúpeniu pohľadávky na postupníka.

Keďže vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že zmluva o postúpení pohľadávky zo dňa 15.1.2007, nebola podpísaná konajúcou osobou, a tým nebola zachovaná ani písomná forma, pričom pri zmluve o postúpení pohľadávky zákon vyžaduje písomnú formu, pod následkom neplatnosti nemožno ju považovať za platnú.

Na týchto skutočnostiach by už nič nezmenilo navrhované dokazovanie znalcom z odboru písomznanectva, ktoré bolo zo strany žalobcu navrhované vo vzťahu k podpisu na listine 30.11.2010, navrhované už po predchádzajúcom vykonanom dokazovaní, či tento patrí vtedajšiemu konateľovi spoločnosti F. B., a na písomnosti zo dňa 6.5.2014, nakoľko bezpochyby znaleckým dokazovaním práve bolo preukázané, že podpis na zmluve o postúpení pohľadávky zo dňa 15.1.2007 nie je podpisom F. B., najviac aj výpovede svedkov potvrdili, že v ich prítomnosti, pričom v jednom prípade dokonca išlo o osobu, ktorá bola zmluvnou stranou, F. B. zmluvu nepodpisoval.

Súd prvého stupňa uviedol, že je mu známe rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Obo 210/01, týkajúce sa vzťahov postupníka dlžníka pri postúpení pohľadávky, kde dochádza k založeniu aktívnej legitímácie postupníka, napriek tomu však je potrebné uviesť, že neexistuje žiadny právny dôvod, ktorý by umožňoval stanoviť výnimku zo základných princípov týkajúcich sa absolútnej neplatnosti v prípade postupovania pohľadávok na tretie osoby. Aj zmluva o postúpení pohľadávky, ako každý iný právny úkon musí vyhovovať všetkým zákonným podmienkam platnosti. Súd má za to, že pri striktnom riadení sa týmto rozhodnutím vzniká nelogická situácia, kedy napríklad v prípade, ak príde k postúpeniu pohľadávky pred začatím súdneho konania a osoba ohľadom, ktorej postupca oznámil dlžníkovi postúpenie pohľadávky podá žalobu na súd na zaplatenie pohľadávky voči dlžníkovi postačí na preukázanie aktívnej vecnej legitímácie predloženie relevantného oznámenia postupcu o postúpení pohľadávky, avšak v prípade, ak by došlo k postúpeniu pohľadávky po začatí súdneho konania respektíve po jeho právoplatnom skončení vtedy „by už mal súd oprávnenie“ či dokonca povinnosť vyplývajúca z ustanovení O.s.p. skúmať, na vstup do prebiehajúceho súdneho konania vo veci samej, kedy treba predložiť doklady preukazujúce prevod takejto pohľadávky, jej platnosť, pretože len s ňou je spojený prevod pohľadávky. Treba uviesť, že česká judikatúra napriek tomu, že právna úprava o postúpení pohľadávky je doslovne totožná s právnou úpravou platnou na území Slovenskej

republiky zaujala opačné stanovisko, keď konštatovala, že predpokladom právnej účinnosti postúpenia pohľadávky je oznámenie tohto postúpenia dlžníkovi podľa § 526 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Dlžník je až od tohto okamihu povinný plniť postupníkovi, ako svojmu veriteľovi s tým, že pokiaľ mu postúpenie pohľadávky oznámi samotný pôvodný veriteľ - postupca, nemá povinnosť nič preukazovať a dlžník je povinný postupníkovi bez ohľadu na to, či je zmluva o postúpení pohľadávok platná a takýmto plnením záväzkov dlžníka zaniká. Od tejto situácie, však je nutné odlišovať stav, ako v posudzovanej veci, kedy k splneniu záväzku voči avizovanému postupníkovi nedôjde a jeho zaplatenie sa stane predmetom súdneho sporu, v takomto prípade je potom nutné v rámci skúmania aktívne legitímácie na vymáhanie pohľadávky riešiť aj otázku platnosti zmluvy o postúpení pohľadávky, kedy v dôsledku jej neplatnosti k zmene v osobe veriteľa nemôže dôjsť. Len platná zmluva o postúpení pohľadávok totiž môže mať za následok zmenu v osobe veriteľa, keď inak by veriteľ (postupník) nadobúda nie len postupovanú pohľadávku, ale spolu s ňou tiež aktívnu vecnú legitímáciu k jej uplatneniu a k úplnému výkonu (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 21.5.2003, č.k. 32Odo 293/2002 - uverejnený v zbierke rozhodnutí a stanovísk NS ČR pod č . 16/2004).

Z vyššie uvedených dôvodov zamietol žalobu bez toho, aby súd skúmal, ktorá konkrétna časť príslušných parciel je zastavaná stavbami, ktoré žalobca uviedol, nakoľko by bolo nadbytočné a v rozpore hospodárnosti v občianskom súdnom konaní.

O náhrade trov konania rozhodol v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p.. Hodnota sporu predstavovala 14.443,27 eur. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je 303,74 eur. Za úkony právnej pomoci vykonané v čase účinnosti vyhlášky č. 655/2004 Z.z.: 13.6.2007 prevzatie a príprava zastúpenia, 31.7.2007 písomné vyjadrenie, 3.6.2008 účasť na pojednávaní, účasť na pojednávaní bez prejednaní veci dňa 16.9.2008 v 1, účasť na pojednávaní dňa 7.10.2008, účasť na pojednávaní dňa 23.10.2009 v 1, 12.1.2010 účasť na pojednávaní bez prejednaní veci v 1, 9.3.2010 účasť na pojednávaní bez prejednaní veci v 1, 21.9.2010 účasť na pojednávaní, 23.11.2010 účasť na pojednávaní, 28.1.2011 účasť na pojednávaní, 15.4.2011 písomné podanie vo veci samej, 25.11.2014 účasť na pojednávaní. Spolu 3.037,40 eur. K odmene patrí režijný paušál v celkovej výške 89,40 eur (2 x 5,91 eur, + 3 x 6,31 eur + 1 x 6,95 eur + 4 x 7,21 eur + 2 x 7,41 eur + 1 x 8,04 eur) za 13 úkonov. Právny zástupca žalovaného je od 1.3.2009 platcom DPH, a preto si uplatnil 20 % DPH k úkonom vykonaným po 1.3.2009 t.j. 361,03 eur (1.746,52 eur úkony + 58,65 eur rež. paušál). Celkom predstavujú trovy konania predstavujú sumu 3.487,83 eur.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Namietal nesprávne právne posúdenie veci. Mal za to, že skutočnosť o (ne)platnosti zmluvy o postúpení pohľadávky z 15.1.2007 nemá žiadny vplyv na predmet zmluvy, a teda na povinnosť dlžníka platiť. Poukázal na to, že rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 32 Cdo 293/2002 z 21.5.2003 bol prekonaný rozsudkom veľkého senátu občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 31Cdo 1328/2007 z 9.12.2009, podľa ktorého ak postupca oznámil dlžníkovi, že postúpil pohľadávku postupníkovi, potom dlžník nemá (s výnimkou prípadov uvedených v § 525 ObčZ, v ktorých by dlžník preukázal, že postúpenie pohľadávky malo za následok zmenu, resp. zhoršenie jeho právneho postavenia) voči postupníkovi v spore o úhradu pohľadávky k dispozícii obranu založenú na námietke neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky. Uviedol, že dovoľávať sa neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky, resp. či vôbec vznikla, môže dlžník len vtedy, ak by postúpenie pohľadávky na základe zmluvy o postúpení preukázal postupník, čo však nie je tento prípad. Na základe toho oznámenie postupcu R. Z. zo dňa 15.1.2007 dlžníkovi - žalovanému o tom, že došlo k postúpeniu pohľadávky, ktorá je predmetom sporu, je právnou skutočnosťou, s ktorou právo spája vznik povinnosti dlžníka plniť postupníkovi. Ďalej namietal, že súd prvého stupňa nevykonal žalobcom navrhnuté dokazovanie v zmysle jeho podania zo dňa 4.8.2014, ktorým chcel preukázať uzavretie zmluvy o postúpení pohľadávky dňa 15.1.2007 zo strany vtedajšieho konateľa žalobcu, a to listinou zo dňa 30.11.2010 a zo dňa 6.5.2014, čím žalobcovi odňal možnosť konať pred súdom. Na základe uvedeného navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

Žalovaný vo svojom vyjadrení k odvolaniu poukázal na to, že súd prvého stupňa zrozumiteľne odôvodnil, prečo nevykonal žalobcom navrhnuté znalecké dokazovanie. Má za to, že zo súdom vykonaného dokazovania (výsluch svedkov R. Z., H. D., znalecký posudok N. ŽU v W.) bolo možné dospieť ku skutkovému zisteniu, že zmluvu o postúpení pohľadávky zo dňa 15.1.2007 nepodpísal za postupníka - žalobcu konateľ F. B., preto je jeho odvolací dôvod neopodstatnený. Uviedol, že v čase keď R. Z. oznamoval, že uzavrel zmluvu o postúpení pohľadávky, reálne zmluva uzatvorená nebola, preto ani

oznámenie postupcu sa nestalo právnou skutočnosťou, s ktorou spája právo vznik povinnosti dlžníka plniť postupníkovi. Navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť a priznať mu náhradu trov odvolacieho konania.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal rozsudok v napadnutej časti spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad uvedených v ust. § 212 O.s.p., vec prejednal v súlade s ust. § 214 ods. 2 O.s.p. a zistil, že odvolanie žalobcu nie je opodstatnené.

Podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka účinného ku dňu 15.1.2007 (ďalej len „OZ“), výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

Podľa § 39 OZ, neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

Podľa § 40 ods. 1- 3 OZ, ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov, je neplatný. Písomne uzavretá dohoda sa môže zmeniť alebo zrušiť iba písomne. Písomný právny úkon je platný, ak je podpísaný konajúcou osobou; ak právny úkon robia viaceré osoby, nemusia byť ich podpisy na tej istej listine, ibaže právny predpis ustanovuje inak. Podpis sa môže nahradiť mechanickými prostriedkami v prípadoch, keď je to obvyklé.

Podľa § 524 ods. 1 OZ, veriteľ môže svoju pohľadávku aj bez súhlasu dlžníka postúpiť písomnou zmluvou inému.

Odvolateľ tvrdí, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnú normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa právneho názoru odvolacieho súdu súd prvého stupňa na zistený skutkový stav použil správny právny predpis, ktorý aj správne interpretoval, pričom zo skutkových záverov vyvodil správne právne závery. Odvolací súd v podrobnostiach poukazuje na vecne správne právne závery súdu prvého stupňa a len na ich doplnenie uvádza nasledovné:

V predmetnej veci sa žalobca domáha voči žalovanému zaplata pohľadávky z titulu bezdôvodného obohatenia za neoprávnené užívanie nehnuteľností žalovaným nachádzajúcich sa v katastrálnom území H., zapísaných na LV č. XXXXX, a to parcely č. B. č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere XXX m², CKN č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere XXXX m² a parcely CKN č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere XXX m². Žalobca mal predmetnú pohľadávku nadobudnúť zmluvou o postúpení pohľadávky zo dňa 15.1.2007 uzavretej medzi ním ako postupníkom a R. Z. ako postupcom, pričom predmetné postúpenie oznámil žalovanému postupca listom zo dňa 15.1.2007.

So zreteľom na žalovaným vznesenú námietku aktívnej vecnej legitímácie skúmal súd prvého stupňa, či sa žalobca skutočne stal majiteľom postupovanej pohľadávky. Vo vzťahu k tejto skutočnosti vykonal dokazovanie výsluchom svedkov, oboznámením sa s rozhodnutím oddelenia cudzineckej polície Policajného zboru v H. zo dňa 2.1.2007, ako aj znaleckým dokazovaním týkajúcim sa posúdenia sporného podpisu F. B., ktorý mal zmluvu o postúpení pohľadávky zo dňa 15.1.2007 ako jediný konateľ žalobcu podpísať. Vykonaným dokazovaním mal súd prvého stupňa za preukázané, že dňa 15.1.2007 zmluvu o postúpení pohľadávky podpísal len R. Z. ako postupca. Vzhľadom na skutočnosť, že konateľ žalobcu (postupníka) F. B. sa nenachádzal v tom čase na území Slovenskej republiky, bola mu predmetná zmluva zaslaná na podpis poštou, a teda ku jej podpisu v predmetný deň ani dôjsť nemohlo. Zo znaleckého posudku č. XXX/XXXX navyše vyplynulo, že na zmluve o postúpení pohľadávky zo dňa 15.1.2007 nie je pravý podpis F. B., čím nebola zachovaná písomná forma vyžadovaná v zmysle § 524 ods. 1 OZ ako predpoklad platného postúpenia pohľadávky. So zreteľom na uvedené konštatoval súd prvého stupňa absolútnu neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávky zo dňa 15.1.2007, z toho dôvodu aj nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobcu.

Aktívnou vecnou legitímáciou sa rozumie také hmotnoprávne postavenie, z ktorého vyplýva subjektu - navrhovateľovi ním uplatňované právo (nárok), respektíve mu vyplýva procesné právo si tento hmotnoprávny nárok uplatňovať. Preskúvanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane navrhovateľa), alebo pasívnej (existencia tvrdenej povinnosti na strane odporcu) je imanentnou súčasťou súdneho konania (porov. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. 6. 2010, sp. zn. 2Cdo 205/2009).

Vo vzťahu k námietke žalobcu, že ak postupca oznámil dlžníkovi, že pohľadávku postúpil postupníkovi, vyvolá tento notifikačný úkon zamýšľané právne následky aj vtedy, ak k postúpeniu vôbec nedošlo, aj keď zmluva o postúpení pohľadávky bola neplatná, odvolací súd uvádza, že je potrebné rozlišovať medzi tým, kto je veriteľom pohľadávky (teda komu svedčí hmotnoprávne oprávnenie, a teda aj aktívna vecná legitímácia) a tým, či sa dlžník zbaví povinnosti plniť plnením inej osobe ako veriteľovi. Samotné oznámenie postúpenia pohľadávky dlžníkovi nemá vplyv na zmenu veriteľa, a teda ani na aktívnu vecnú legitímáciu na uplatnenie si postupovanej pohľadávky. Na základe neplatnej zmluvy o postúpení nedochádza podľa názoru odvolacieho súdu ku zmene veriteľa, akokoľvek razantne by bola takáto skutočnosť dlžníkovi oznamovaná. Oznámenie môže mať vplyv len na posúdenie toho, či dlžník plnil svoj dlh s oslobodzujúcim účinkom.

Z Občianskeho zákonníka nemožno vyvodit', že dlžník by nemohol namietat' a súd skúmat' platnosť zmluvy o postúpení pohľadávky, ak by toto postúpenie dlžníkovi oznámil postupca, ale dlžník by mohol namietat' platnosť zmluvy o postúpení pohľadávky, ak by postúpenie pohľadávky postupca dlžníkovi síce neoznámil, avšak postupník by postúpenie pohľadávky dlžníkovi preukázal. Na takéto rozlišovanie (dualitu) v postavení dlžníka (porovnaj R 119/2003) nemožno nájsť oporu v ustanovení § 526 ods. 2 <aspi://module='ASPI'&link='40/1964%20Zb.%2523526'&ucin-k-dni='30.12.9999'> Občianskeho zákonníka. Podľa tohto ustanovenia, ak postúpenie pohľadávky oznámi dlžníkovi postupca, nie je dlžník oprávnený sa dožadovať preukázania zmluvy o postúpení. Z uvedeného ustanovenia však nemožno činiť záver, že "dlžník sa v takomto prípade nemôže dovolať neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky alebo jej neexistencie; to by mohol len vtedy, ak by postúpenie pohľadávky preukazoval zmluvou o postúpení postupník", ako to vo svojom odvolaní tvrdí žalobca. (porovnaj R 46/2009)

Odvolací súd si je vedomý rozsudku veľkého senátu občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 31Cdo 1328/2007 z 9.12.2009, na ktorý poukazuje odvolateľ, napriek tomu zastáva názor, že je v tomto smere potrebné prihliadnuť na súdnu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý vo svojom rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 76/2007 zo dňa 28.1.2009 (uverejnené v Zbierke stanovísk NSSR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 46/2009) uviedol cit.: „Ustanovenie § 526 ods. 1 <aspi://module='ASPI'&link='40/1964%20Zb.%2523526'&ucin-k-dni='30.12.9999'> druhá veta Občianskeho zákonníka, podľa ktorého dokiaľ postúpenie pohľadávky nie je oznámené dlžníkovi alebo dokiaľ postupník postúpenie pohľadávky dlžníkovi nepreukáže, zbaví sa dlžník záväzku plnením postupcovi, má svoj zásadný význam na riešenie otázky splnenia dlhu. Splnenie dlhu v súlade s citovaným ustanovením môže nastať dokonca i v prípade, keď predmetná pohľadávka už nepatrí postupcovi, keďže ju medzičasom zmluvou o postúpení pohľadávky postúpil postupníkovi, avšak postúpenie pohľadávky ešte nebolo oznámené, resp. preukázané dlžníkovi, ako to vyžaduje citovaná právna úprava. V takomto prípade ide o výnimku z princípu zániku záväzku jeho splnením veriteľovi (§ 488 <aspi://module='ASPI'&link='40/1964%20Zb.%2523488'&ucin-k-dni='30.12.9999'>, § 559 ods. 1 <aspi://module='ASPI'&link='40/1964%20Zb.%2523559'&ucin-k-dni='30.12.9999'> Občianskeho zákonníka). Táto úprava (§ 526 ods. 1 <aspi://module='ASPI'&link='40/1964%20Zb.%2523526'&ucin-k-dni='30.12.9999'> druhá veta Občianskeho zákonníka) spolu s úpravou v § 526 ods. 2 <aspi://module='ASPI'&link='40/1964%20Zb.%2523526'&ucin-k-dni='30.12.9999'> Občianskeho zákonníka (ak postúpenie pohľadávky oznámi dlžníkovi postupca, nie je dlžník oprávnený sa dožadovať preukázania zmluvy o postúpení) je premietnutím zásady ochrany dobrej viery dlžníka, t.j. aby nebol poškodený, ak konal v dôvere v doterajší záväzkový vzťah, resp. v dôvere aj v postupcove oznámenie o postúpení pohľadávky. Zmyslom takejto ochrany dobrej viery dlžníka je vylúčiť, aby dlžník bol v budúcnosti nútený opätovne plniť postupcovi, resp. od postupníka vymáhať späťne plnenie mu poskytnuté z dôvodu neplatnosti alebo neexistencie zmluvy o postúpení pohľadávky. Otázka neplatnosti teda nie je nevýznamná, ak je predmetom sporu o neplatnosť takejto zmluvy, resp. ak sa požaduje (uplatňuje) plnenie, ktoré predstavuje hodnotu neuhradenej postúpenej pohľadávky; táto otázka je však úplne irelevantná vo vzťahu k účinkom splnenia pohľadávky (záväzku) dlžníkom postupníkovi. Preto ak postúpenie pohľadávky oznámil

dlužníkovi postupca, prípadne dlužníkovi takéto postúpenie preukázal postupník, a dlužník záväzok splnil postupníkovi, záväzok dlužníka týmto splnením postupníkovi zaniká aj v takom prípade, keď zmluva o postúpení pohľadávky je neplatnou alebo keď zmluva o postúpení vôbec neexistuje. V spore o neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávky, resp. o jej splnenie, kedy postúpená pohľadávka nie je ešte uhradená, je však súd povinný prihliadať z úradnej povinnosti (ex offa) ku skutočnostiam, ktoré majú za následok absolútnu neplatnosť právneho úkonu, ak vyjdú v konaní najavo. Absolútna neplatnosť právneho úkonu znamená, že priamo zo zákona (ex lege) a od počiatku (ex tunc) sa na dotknutý právny úkon hľadí, ako keby nebol urobený. Odlišný prístup by znamenal obchádzanie ustanovení o absolútnej neplatnosti právnych úkonov a v konkrétnom prípade aj obsoletnosť ustanovenia § 525 ods. 2 <asp://module='ASPI'&link='40/1964%20Zb.%2523525'&ucin-k-dni='30.12.9999'> Občianskeho zákonníka (keďže k tejto úprave by sa nemohlo prihliadnuť).“

V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že absolútna neplatnosť právneho úkonu pôsobí s ohľadom na to, že je stanovená zároveň vo verejnom záujme, priamo (automaticky) zo zákona (ex lege), a to od počiatku (ex tunc), ako aj bez ohľadu na to, či sa tejto neplatnosti niekto dovolal. Preto právne účinky, t.j. subjektívne občianske práva a občianskoprávne povinnosti, z takto absolútne neplatného právneho úkonu vôbec nevzniknú. Vzhľadom na to, že absolútna neplatnosť právneho úkonu vzniká priamo zo zákona (ex lege), a nie zo správania účastníkov občianskoprávnych vzťahov, nemôže byť tento dôsledok, t.j. absolútna neplatnosť, odvrátená ani za použitia dobrých mravov (§ 3 ods. 1 <<http://www.epi.sk/form/goto.ashx?t=27&p=1350582-1350582&f=2>>). Súd prihliada k absolútnej neplatnosti právneho úkonu s ohľadom na spomenutý verejný záujem aj bez návrhu, t.j. z úradnej povinnosti. Absolútnu neplatnosť právneho úkonu nie je možné podľa platného právneho stavu spätne zhojiť ani dodatočným schválením (tzv. ratihabíciou), ani odpadnutím vady prejavu vôle (tzv. konvalidáciou).

11)

Podľa názoru odvolacieho súdu neexistuje žiadny právny dôvod, ktorý by umožňoval stanoviť výnimku zo základných princípov týkajúcich sa absolútnej neplatnosti v prípade postupovania pohľadávok na tretie osoby. Aj zmluva o postúpení pohľadávky ako každý iný právny úkon musí vyhovovať všetkým zákonným podmienkam platnosti.

Ani v prípade iných záväzkových vzťahov nevyplýva zo zákona právo dlužníka žiadať od svojich veriteľov predloženie dokladov preukazujúcich povinnosť dlužníka plniť dlh, avšak nemožno pochybovať o tom, že pokiaľ sa daný dlh stane predmetom súdneho konania, aplikujú sa tu príslušné ustanovenia Občianskeho <<http://www.epi.sk/form/goto.ashx?t=30&p=1009622&f=2>> súdneho poriadku o dôkaznej povinnosti v súvislosti s preukázaním, že osoba vymáhajúca určité právo je skutočne aj jeho nositeľom, resp. v zmysle výslovného ustanovenia zákona je oprávnená právo vymáhať vo svojom mene na účet jeho nositeľa.

V súvislosti s námietkou žalobcu, že súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože zamietol návrh na žalobcom navrhované znalecké dokazovanie, odvolací súd považuje za potrebné poukázať na čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, ktorý zaručuje právo na spravodlivé súdne konanie, avšak neustanovuje žiadne pravidlá pre prípustnosť dôkazov alebo spôsob, ktorým majú byť posúdené. Význam dôkazov a potrebnosť ich vykonania sú otázky, ktorých posúdenie je zásadne v právomoci toho orgánu, ktorý rozhoduje o merite návrhu - inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03).

Súd v občianskom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. Ak teda súd v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy, resp. vykoná iné dôkazy na zistenie skutočného stavu, nemožno to považovať za odňatie možnosti konať pred súdom a za znemožnenie uplatnenia procesných práv, ktoré účastníci mohli uplatniť a boli v dôsledku nesprávneho postupu súdu z nich vylúčení (R 125/1999, R 6/2000). V tejto súvislosti odvolací súd poznamenáva, že súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia zrozumiteľne vysvetlil, prečo nepovažoval za potrebné vykonať ďalšie žalobcom navrhnuté dokazovanie znalcom z odboru písomznalectva vo vzťahu k pravosti podpisov na písomnostiach zo dňa 30.11.2010 a 6.5.2014. Odvolací súd sa s predmetným postupom súdu prvého stupňa stotožňuje i s ohľadom na skutočnosť, že žalobca i napriek dostatku časového priestoru mohol zabezpečiť ním namietané porovnávacie materiály na účely vypracovania znaleckého posudku N. v W. č. XXX/XXXX, pričom uvedené nerealizoval, hoci to bolo v jeho záujme.

Žiadne skutočnosti, ktoré žalobca uviedol v odvolaní, nie sú spôsobilé spochybniť správnosť uvedeného záveru a právneho posúdenia veci súdom prvého stupňa a neodôvodňujú iné rozhodnutie o uplatnenom nároku.

S prihliadnutím na vyššie uvedené odvolací súd postupom vyplývajúcim z ustanovenia § 219 ods. 1, 2 O.s.p. napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

V priebehu odvolacieho konania podal dňa 10.5.2016 žalobca návrh na prerušenie konania s poukazom na to, že v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 17C 109/2010 pribral súd uznesením zo dňa 6.5.2015 na znalecké dokazovanie znalecký ústav z odboru písomoznalectvo a uložil mu, aby po oboznámení sa so spisom a s porovnávacím materiálom vypracoval znalecký posudok, v ktorom uvedie, či na listine „zmluva o postúpení pohľadávky“ zo dňa 15.1.2007 je za spoločnosť T., s.r.o. podpísaný F. B.. Ďalej poukázal, že následne v tomto prebiehajúcom konaní požiadal o doplnenie úloh znaleckého dokazovania v tom smere, či podpis na listine T. s.r.o. zo dňa 30.11.2010, na potvrdení B. zo dňa 6.5.2014 patrí F. B. a na zmluve o postúpení pohľadávky zo dňa 15.1.2007 je za T. s.r.o. podpísaný H. D.. Okresný súd Prešov uznesenie zmenil tak, že ho doplnil o ďalšiu otázku (či je podpis na splnomocnení zo dňa 21.2.2005 za T. s.r.o. skutočným podpisom F. B.), avšak predmetný návrh žalobcu nerešpektoval. Žalobca preto zaslal znaleckému ústavu objednávku na vypracovanie znaleckého posudku - na zodpovedanie uvedených úloh. So zreteľom na to navrhol, aby do vypracovania znaleckého posudku v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 17C 109/2010 prerušil odvolací súd konanie.

Podľa § 109 ods. 2 písm. c) O.s.p. pokiaľ súd neurobí iné vhodné opatrenia, môže konanie prerušiť, ak prebieha konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu, alebo ak súd dal na takéto konanie podnet.

Z citovaného ustanovenia jednoznačne vyplýva (arg. slovo „môže“), že prerušenie konania z tam uvedených dôvodov je fakultatívne, teda súd nie je povinný prerušiť konanie ani v prípade, že by inak boli splnené podmienky podľa tohto ustanovenia. Takéto stanovisko prijíma i právna veda (porov. Ficová, S., v diele Števíček, M., Ficová, S., a kol.: Občiansky súdny poriadok. Komentár. 1. vydanie. Praha : C.H. BECK 2009, 603). Účastník môže navrhnúť takéto prerušenie konania, avšak súd nie je povinný takému návrhu vyhovieť bez toho, aby o tom rozhodoval. Tento procesný úkon súdu závisí len od úvahy súdu, a preto nie je viazaný návrhom účastníka konania.

Prerušenie konania v zmysle vyššie citovaného zákonného ustanovenia predpokladá, že prebieha konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu. Z hľadiska kritéria významu riešenej otázky pre rozhodnutie súdu môže ísť iba o otázku, ktorá je pre rozhodnutie súdu podstatná. Ak by sa v inom konaní riešila len celkom okrajová otázka, prípadne otázka, od ktorej posúdenia rozhodnutie súdu nezávisí, nebude prerušenie konania na mieste.

V danom prípade dospel odvolací súd k záveru, že nie je splnená podmienka pre prerušenie konania, a to predpoklad prípadného riešenia predbežnej otázky, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu. Vo vzťahu k posúdeniu pravosti podpisu na zmluve o postúpení pohľadávky bolo realizované dokazovanie v konaní pred súdom prvého stupňa, vo veci bol prijatý jednoznačný záver. Na základe podaného odvolania zaujal odvolací súd k tomuto záveru svoje stanovisko (viď vyššie), pričom z jeho pohľadu nebolo potrebné dopĺňať dokazovanie.

Aj ustanovenie § 109 ods. 2 písm. c) O.s.p., tak ako napokon každé zákonné ustanovenie, sa musí vykladať a uplatňovať v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky). Keďže zo žiadneho ustanovenia ústavy nemožno vyvodiť, že prerušením konania jeho účastník stráca právo na to, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, musí sa všeobecný súd pri uplatňovaní procesného postupu podľa ustanovenia § 109 ods. 2 písm. c) O.s.p. riadiť preto i požiadavkou, ktorá je zakotvená v tomto článku ústavy a ktorá ukladá povinnosť prijať príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie napadnutých vecí bez zbytočných prieťahov, a tým vykonať spravodlivosť v primeranej lehote (I. ÚS 21/00).

Prerušenie odvolacieho konania za účelom hodnotenia posudzovanej otázky v inom súdnom konaní (sp. zn. 17C 109/2010) nie je podľa názoru odvolacieho súdu v záujme zachovania práva účastníkov

na spravodlivý súdny proces, ako aj ich práva na prejednanie veci nestranným súdom bez zbytočných prietahov, preto návrh na prerušenie konania zamietol.

V priebehu odvolacieho konania žalobca písomným podaním zo dňa 24.5.2016 navrhol, aby súd pripustil zmenu účastníkov konania na strane žalobcu s tým, že pohľadávka, ktorá je predmetom sporu v tomto konaní bola postúpená na spoločnosť B. s.r.o., so sídlom D. 8, H., IČO: XX XXX XXX. K návrhu pripojil zmluvu o postúpení pohľadávky zo dňa 23.5.2016.

Následne podaním zo dňa 24.6.2016 navrhol, aby súd pripustil zmenu účastníkov konania na strane žalobcu s tým, že pohľadávka, ktorá je predmetom sporu v tomto konaní bola postúpená na spoločnosť H., s.r.o., so sídlom D. XX, H., IČO: XX XXX XXX. K návrhu pripojil zmluvu o postúpení pohľadávky zo dňa 24.6.2016.

Podľa § 92 ods. 2 a 3 O.s.p., ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže navrhovateľ alebo ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené, alebo na koho prešli, navrhnúť, aby do konania na miesto doterajšieho účastníka vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené alebo na koho prešli. Súd vyhovie návrhu, ak sa preukáže, že po začatí konania nastala právna skutočnosť uvedená v odseku 2, a ak s tým súhlasí ten, kto má vstúpiť na miesto navrhovateľa; súhlas odporcu alebo toho, kto má vstúpiť na jeho miesto, sa nevyžaduje. Právne účinky spojené s podaním návrhu na začatie konania zostávajú zachované.

V predmetnej veci bola žaloba zamietnutá pre nedostatok aktívnej legitímácie žalobcu T., s.r.o. na vymáhanie pohľadávky voči žalovanému vychádzajúc z absolútnej neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky zo dňa 15.1.2007 uzavretej medzi R. Z. ako postupcom a T., s.r.o. ako postupníkom. V tomto prípade sa teda jedná výlučne o pohľadávku R. Z.. Vzhľadom na túto skutočnosť nemohol T., s.r.o. dňa 23.5.2016 platne postúpiť predmetnú pohľadávku na spoločnosť B., s.r.o., keďže T., s.r.o. pohľadávku proti E. H. (žalovanému) titulom náhrad za užívanie nehnuteľností nikdy nenadobudol. Z rovnakých dôvodov nemohlo následne dňa 24.6.2016 dôjsť k postúpeniu predmetnej pohľadávky z B., s.r.o. na H., s.r.o..

Keďže pre platné postúpenie pohľadávky je v prvom rade potrebná existencia pohľadávky, ktorú T., s.r.o. nikdy nenadobudol od R. Z., odvolací súd návrh na zmenu účastníkov na strane žalobcu zamietol.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 O. s. p. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O.s.p.. Žalobca nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania, pretože nebol úspešný. Úspešnému žalovanému vznikli trovy odvolacieho konania za vyjadrenie k odvolaniu vo výške 303,74 eur (§ 13a ods. 1 písm. c/ vyhl. MS SR č. 655/2004 Z.z.) + 8,39 eur (režijný paušál) + 20 % DPH, spolu vo výške 374,56 eur, ktoré je žalobca povinný nahradiť žalovanému na účet právneho zástupcu žalovaného v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.